СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 195. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 23-го СЕРПНЯ 1950. No. 195. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 23, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ЗАЛІЗНИЦІ ПІД УРЯДОВОЮ КОНТРОЛЕЮ

Вашингтон, 21 серпня. — Службовики при обслузі вагонів на деяких залізничих підприємствах вийшли на страйк, загрожуючи спинити комунікаційний рух в часі, коли країна потребує залізниць у підготові для оборони. Сімнадцятьмісячні переговори й інші старання для наладнання непорозумінь між залізничими підприємствами й юніями не довели до бажаної цілі, тобто до підвишки платні і скорочення часу праці до 40 годин на тиждень. Юнії кажуть, що страйки будуть тривати тільки пять днів, одначе годі передбачити, який буде дальший розвиток. През. Труман покликав обі сторони на розмову до Білого Дому, щоб спонукати їх до наладнання різниць. Пятьгодинні переговори не принесли бажаного успіху. Міжтим з Канади наспіли вісті, що там запанувало напруженння між залізничичими юніями й підприємцями до тієї міри, що заповіджено загальний залізничий страйк на вівторок 22 сеерпня.

З огляду на такий стан президент Труман приневолений вжити найскрайнішого засобу для втримання залізничого руху, тобто перебрання залізниць під контролю уряду. Президентів прибічник, д-р Джан Р. Стілман, розглядає цю справу з правничої точки. Кажуть, що юнії схильні підтримати президента в таких намірах, надіючися швидше осягнути бажані користи для своїх членів.

НОВІ ВПРАВИ В ПІДВОДНІЙ ВІЙНІ.

Ню Лондон, Конн. — Стан американської підводної фльоти нараховують на 70 субмарин і таке саме число в резерві. Росіяни, як загально вірять, мають 300 підводних суден. Виріб суден можна приспішити, одначе часу вправ вояків для підводної війни не можна скоротити. Оце причина, чому команда воєнної фльоти приспішує підготову до вишколу залоги для підводних суден. Не зважаючи на високо розвинені технічні науки серед американської молоді, вишкіл у керуванні підводних суден мусить іти повільним темпом. Крім того треба брати під увагу ролю новочасних субмарин у морській війні. Субмарина є справжнім складом найрізнородніших машин, яких орудування мусить бути засвоєне рекрутом. Одначі оці перешкоди не зменшують запалу молодців у зголошуванні до морської школи для підготови залоги для субмарин.

КОНГРЕС ПРИСПІШУЄ ЗАКОНОДАВСТВО ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

Як тільки палата репрезентантів викінчить законопроєкт для заведення нового податку від зисків у висоті пять біліонів долярів, конгресові провідники приступлять до викінчення законопроєктів для приборкання затій комуністів на час неекбхідности. Комісія неамериканських діянь одноголосно ухвалила поправлений законопроєкт Мундта - Фергусона-Ніксона, надіючися, що до голосування в повній палаті прийде в четвер. Головна засада цього билу є та, що комуністи і їхні фронтовики мали б реєструватися в департаменті справедливости, їхні видавництва мали б обовязкову марку комуністичної пропаганди.

ГЕН. АДЛЕР ПРОТИ ПОВНОЇ МОБІЛІЗАЦІЇ.

Пайн Кемп, Н. И. — Майор генерал Джуніюс Окс Адлер, командант 77 резервової дивізії стейту Ню Йорк, заявив, що повна мобілізація краєвої економії йшла б тільки на руку Совєтам. Він підтримує думку поступової мобілізації так довго, як це можливе. Для відома своїх резервових офіцерів і мужви він сказав, що за його відомостями, вони не будуть покликані до активної служби в безпосередній майбутності. Коли б їх покликано, тоді його дивізія становила б одну цілість.

ЦІНИ НА БІРЖІ ПІДСКОЧИЛИ ДО РІВНЯ З 1946 Р.

Ню Йорк. — Мабуть на підставі вістей про перемогу американських військ у Кореї ціни вартісних паперів на біржі підскочили догори до такого рівня, який був в 1946 р. після покінчення другої світової війни. Ціни трималися на високому рівні увесь понеділок, одначе перед замкненням біржі можна було завважати нахил до знижки. Все таки упродовж дня можна було відбити втрати, які понесли власники цінних паперів з вибухом війни в Кореї. Найвище стояли уділи підприємств, що виробляють хемічні продукти, дальше телефонічних підприємств, підприємств харчових продуктів.

СЕНАТ УХВАЛИВ ПОВНОВЛАСТИ ДЛЯ КОНТРОЛІ ЦІН

Вашингтон. — Повний сенат, 85 голосами проти 3, ухвалив законопроєкт про Оборонну Продукцію, признаючи президентові право заведення стелі на ціни товарів, пайкування харчових припасів і замороження робітничих платень, щоб допомогти програмі краєвої мобілізації. На підставі повновластей президент матиме право завести згадані контролі, одначе під умовою, що водночас з контролею цін буде заведена контроля платень.

Тому, що палата репрезентантів уже ухвалила подібний законопроєкт, бил ухвалений сенатом піде на спільну конференцію обох палат для вирівнання різниць. Урядові кола противляться одночасному заведенню контролі цін і платень і це може вплинути на проволоку в ухваленні одноэгідного законопроєкту. Крім згаданих контроль важливим є ще обмеження консумційного кредиту, назначення першенства матеріялів для оборони, контроля над контрактами при оборонній продукції.

В АМЕРИЦІ

● **Розправа проти Андрія Дмитришина** перервана до 11. вересня. — Після одномісячного доказового поступування в Бюрі Натуралізації й Іміграції почне відводове поступування адвокат оборони. Департамент справедливости хоче депортувати Дмитришина за участь в комуністичнім русі за насильне скинення американського уряду.

● **Мирон Елмор Ґурні**, інспектор Федерального Бюра Інвестиґацій, упав з яхту на ріці Потомак у Вашинґтоні і втопився. Він мав 48 років, походив з Медфорд в стейті Ореґон.

● **Вода в ріці Делевер** коло Филаделфії, стає солоною. Як не буде свіжих дощів, треба буде забирати різні машини непривичні до солоної води, щоб їх ратувати перед знищенням.

● **Ставлять під воєнний суд** молодь у поборовім віці, яка не являється в час до бранки. У Ню Йорку є 38 таких „дезертирів".

КОРЕЙСЬКА ВІЙНА НА ПЕРЕЛОМІ

ДОБАЧУЄТЬСЯ ЗАЛОМАННЯ КОМУНІСТИЧНОЇ СИЛИ ТА ЗАПОВІДАЄТЬСЯ АЛІЯНТСЬКИЙ НАСТУП.

На фронті в Кореї, 22. серпня. — На цілому корейському фронті, насамперед на його найголовнішій центральній ділянці на лінії ріки Нактонґ, з кожним днем збільшуються факти, які переконують, що комуністична інвазія в своїй основі вже заломана та що аліянтський протинаступ почнеться впродовж як не днів, то тижнів. Серед американських та союзницьких вояків і старшин висловлюється переконання, що коли, після довгого періоду відступів та стратегічних боїв, почнеться аліянтський наступ, то вже не буде сили, яка могла б його зупинити перед наміченою ціллю. Один полковник, командуючий полковою боєвою частиною, заявив сьогодні кореспондентам: „Як тільки ми вже будемо готові до походу, тоді ми напевно не зупинемося перед 38-мим рівнобіжником, якщо зупинимось і тоді". Він теж вважає, що в цьому поході „ми навряд чи зустрінемо північно-корейського вояка. Всі вони — поскидають свої уніформи та переміняться у втікачів". Стверджується, що подібний оптимізм переживають і на інших ділянках фронту. Вояки і офіцери абсолютно переконані, що корейська війна може закінчитися тільки ганебною поразкою комуністичних наїзників. На це наводиться теж логічні причини. Здобуття терену аж ніяк не збільшило північно-корейського воєнного потенціялу. Навпаки, воно його серіозно зменшило витратами і втратами на його здобуття. Вправді, ворог має ще силу до місцевих наступів, він може ще навіть пробувати генеральний наступ, але його вислід вже сьогодні перерішений. Червоні хотіли виграти на часі і здобути кінцеву перемогу перед прибуттям більших аліянтських підкріплень. В змаганні до цієї мети вони не рахувалися з втратами. Але ці перегони з часом вони вже програли. Сьогодні аліянтські сили збільшуються приблизно в такому темпі, як комуністичні зменшуються. — Рівночасно з цим зменшився й комуністичний ентузіязм. Що більше, серед червоних вже помітний розклад. Ініціятива поступово переходить в аліянтські руки, а раз вона перейде, тоді виб'є теж година покарання для комуністичних аґресорів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ДЕЛЕГАТ ЇДЕ З ОБІЦЯНКАМИ ДО ЛОНДОНУ

Вашингтон, 21 серпня. — Чарлс Спаффорд, предсідник Ради Делегатів країн Атлантійського Пакту, виїхав поновно до Лондону на нараду делегатів, щоб сказати їм про недостачу оборонних приготувань в европейських країнах. Він має повідомити раду делегатів, що ще цього тижня секретар стейту Дін Ачесон зажадає від Конґресу дальших фондів у висоті чотирьох біліонів на військову допомогу країнам Атлантійського Пакту. Так, як тепер справи стоять, конференції для приспішення оборони слідуватимуть одна за одною. Цього тижня відбудеться нарада делегатів країн Атлантійського Пакту в Лондоні для поширення оборонної програми. На 30 серпня зїдуться у Вашинґтоні експерти закордонних справ Злучених Держав, Британії й Франції, щоб підготовити точки на наради міністрів закордонних справ згаданої Великої Трійки. Міністри 12 держав Атлантійського Пакту зїдуться після того, заки ще буде скликана Генеральна Асамблея Обєднаних Націй. Шойно беезпосередно перед нарадами Асамблеї зїдуться в Ню Йорку в половині вересня міністри Великої Трійки.

ЗАГРОЗА НАРОДОВБИВСТВА В ОКУПОВАНІЙ ЧЕРВОНИМИ КОРЕЇ

Лейк Соксес, 22. серпня. — Південно-корейський уряд звернувся окремою нотою до 57 членів Об'єднаних Націй, остерігаючи їх перед „безпосередньою загрозою" масового народовбивства 700,000 християн, що живуть на південно-корейській території, тепер окупованій червоними наїзниками. В меморіялі рекомендується приспішити ратифікацію міжнародної конвенції проти народовбивства, вважаючи, що це може відстрашити комуністів від виконання задуманого вже ними нового страшного злочину.

КАНОВІ УНЕВАЖНИЛИ ПАШПОРТ НА ВИЇЗД ЗАКОРДОН.

Алберт Кан, прокомуністичний письменник, який вславився між ін. пашквілями на український рух в Америці в книжці „Саботаж", не поїде на зїзд Міжнародного Товариства Журналістів у Гелсінках, в Фінляндії. Департамент стейту відмовився продовжити йому пашпорт на виїзд, мотивуючи відмову тим, що минуле Кана вказує на його шкідливу діяльність для Америки. Кан вніс скаргу на Злучені Держави до Обєднаних Націй, закидаючи Америці обмеження свободи преси.

ПРОБЛЕМА ОЗБРОЄННЯ НІМЕЧЧИНИ ВИБИВАЄТЬСЯ НА ПЕРШИЙ ПЛЯН

Лондон, 22. серпня. — До столиці Британії прибув на наради зі своїм урядом британський високий комісар для Німеччини, сер І. Кіркпатрик, і у зв'язку з цим знову розгорнулася широка дискусія на тему потреб і можливостей включення Німеччини в західно-европейську оборонну підготовку. Необхідність відповідного озброєння Німеччини представив минулого тижня західним представникам німецький канцлер д-р Аденауер. З американського офіціяльного боку заявили, що справу „можуть розглянути" американський, британський і французький міністри закордонних справ під час своєї зустрічі в Ню Йорку наступного місяця. І хоча публичні голоси на цю тему поділені, проте вважається, що обставини заставлять західних аліянтів зробити рішальний крок в цьому напрямі, тим більше, що проблема озброєння Німеччини вибивається тепер, силою світових обставин, на один з перших плянів західної стратегії.

ПАПА ПІЙ ПРОТИ КОМПРОМІСІВ В СПРАВАХ ДОҐМ

Рим, 22. серпня. — Папа Пій XII видав чергову енцикліку „Людського Роду" — названу так від її початкових слів, — в якій виступає проти будь-якого компромісового відступлення від католицьких доґм або католицької інтерпретації Святого Письма, вважаючи це шкідливим для церковної доктрини. Енцикліка голови Католицької Церкви відноситься переважно до тих католицьких духовників, які деякими компромісами відносно доґм, отже бездискусійного приймання за правду всього того, що Католицька Церква подає до вірування, бажали б причинитися до створення підстав для об'єднання в одній церкві всіх християн.

В ОЧІКУВАННІ НАКАЗУ ДО ДАЛЬШОГО ПОХОДУ, американські вояки роблять останній перегляд своїх машин і свого виряду на полевій базі в безпосередньому віддаленні від фронту. Один американський полковник вчора заявив, що як ці війська будуть готові до походу, то вони не зупиняться перед 38 рівнобіжником, якщо взагалі зупиняться...

ВІДБИТО НОВІ НАСТУПИ ЧЕРВОНИХ В КОРЕЇ

ПОМІТНА ВТРАТА ОФЕНЗИВНОЇ СИЛИ В РЯДАХ ВОРОГА

Токіо, 22. серпня. — Північно-корейські комуністичні сили пробували сьогодні заскочити американських і південно-корейських оборонців двома новими наступами, але були відбиті з великими для них втратами. Наступи мали місце на фронті на північ від важливої американської комунікаційно-стратегічної бази Тайґу та на захід від міста Масан, що лежить на шляху до головного порту аліянтського постачання, Пусан. Речник головної квартири ген. Мек Артура ствердив, що в цих наступах брали участь частини щонайменше трьох ворожих дивізій та що їм завдано стільки втрат, що їх не можна буде заступити жадними поспішними доповненнями. Він твердив, що аліянтські сили тепер ростуть приблизно в такому самому темпі, як ворожі зменшуються. В боях тільки за минулу суботу ворог мав втратити 4,130 вбитими і 275 полоненими. На цілому Фронті здовж ріки Нактонґ, крім цих двох спроб більших наступів, відбувалися місцеві бої. В кількох випадках американські стежі переправлялися на західний берег ріки. Американська розвідка стверджує, що ворог все ще прибує концентрувати свої головні сили на захід від Чінджу, в очевидному намаганні пробувати щераз щастя з генеральним наступом на Пусан. Постійні налети американських і союзницьких бомбардувальників сильно утруднюють ворогові цю підготовку.

На східному фронті південно-корейські сили продовжували переслідувати в боях відступаючого ворога, відібравши йому не тільки важливий порт Поганґ, але загнавши його вже шість миль на північ від міста Коґйє. Бої продовжуються і комуністи мали зазнати там найбільших втрат в теперішній війні. Тільки продовж останніх 24 годин їх втрати на цьому фронті виносять поверх 4,000 вояків вбитими. Південно-корейські сили, піддержані американськими з'єднаннями, — продовжують свій наступ теж на північ від Поганґ, здобуваючи вже около чотири милі терену.

Сильні з'єднання американської, британської і австралійської авіяції впродовж вчорашнього дня брали активну участь в боях на фронтах, вдержуючи сторожу здовж побережжя та виконуючи стратеґічні налети на запілля ворога.

В КОРЕЇ ЗДОБУТО СОВЄТСЬКИЙ КУЛЕМЕТ З 1950 РОКУ

На фронті в Кореї, 22. серпня. — Вояки американського 35-го Піхотнього Полку в боях на фронті здобули від червоних новісенький кулемет совєтської продукції з цього року. — Здобуту зброю передано фронтовим спостерігачам Об'єднаних Націй. Кулемет буде негайно перевезений до Лейк Соксес як черговий доказ брехні совєтського представника Маліка, який твердив, що Совєти не давали жадної військової допомоги північно-корейським большевикам після грудня — 1948-го року.

БРИТАНІЯ ПРИСПІШУЄ ВИСИЛКУ ВІЙСЬК НА КОРЕЮ

Гонґ Конґ, 22. серпня. — Після вчорашнього повідомлення британського міністерства війни про негайну висилку до боротьби проти комуністичного аґресора в Кореї британських сухопутних військ, вже завтра звідсіль відлетить через Японію перший відділ офіцерів зв'язку, що мають поробити найконечнішу підготовку до висадки головних британських контингентів. Точної дати висилки головних сил не називається, але вважається, що це не потриває довше як один тиждень.

● **За п'ять років Британія** вже готова користуватися електричною силою, випродукованою при допомозі атомової енергії — стверджують британські дослідники.

СТВОРЕНО НОВИЙ ЛІБЕРАЛЬНИЙ УРЯД ГРЕЦІЇ

Атени, 22. серпня. — Після відставки коаліційного уряду ген. Плястіраса минулої п'ятниці, сьогодні тут вже заприсяжено новий уряд, цим разом однопартійний, що його створив Софоклес Венізельос виключно з членів ліберальної партії. Новий уряд має виразно провізоричний характер, — складаючись тільки з сімох міністрів, які разом займають 22 міністерства. Венізельос, крім премієрства, виконуватиме завдання ще й міністрів закордонних, внутрішніх і військових справ. Обсаджуючи тими самими кількома людьми всі міністерства, премієр задержує в той спосіб „вільні місця" для міністеріяльних „рекрутів" з інших партій. Константин Цальдаріс, лідер популістичної партії, заповів свою піддержку урядові Венізельоса і з того робиться висновок, що цей уряд піде більше „направо". — Венізельоса піддержують ще деякі інші партії і є вигляди, що його уряд дістане парляментарну заяву довіря та вдержиться, бодай деякий час.

МІЛЬЙОНОВА АРМІЯ СОВЄТСЬКИХ САТЕЛІТІВ В ЕВРОПІ

Беоґрад, Югославія, 22. серпня. — Тут оцінюється, що поверх мільйон війська в східних і південно-східних европейських сателітах Совєтського Союзу, вишколеного на совєтський лад та забезпеченого совєтською зброєю, тільки очікує наказу, щоби вирушити на підбій Евпопи. Крім десятьох панцерризованих дивізій. Всі вони, головно панцерні дивізії, мають майже виключно совєтську зброю. Найбільшу армію, правдоподібно в Европі, має совєтська Пальща, а дальше йдуть: Чехословаччина, Болгарія, Мадярщина, Румунія і Альбанія. Ці армії включають всі роди зброї, включно з авіяцією. Всі вони мають такі спільні прикмети: стандаризоване совєтське озброєння і виряд, однаковий військовий вишкіл під кожним оглядом, таку саму організаційну схему, як її має совєтська армія, перевагу політичних комісарів над військовими командантами та над усіми є один совєтський нагляд. Західні аліянти аж ніяк не легковажать цеї сили в загальних аґресивних тенденціях Совєтського Союзу.

(Printed as: „щоби вирушити на підбій Ев-" / „них дивізій, тає з багато мото-" / „ропи.")

В СВІТІ

● **Корейські дівчата** почали організувати партизанку проти комуністичних партизанів.

● **В Лінебурґу в Німеччині** почався п'ятий з черги денацифікаційний судовий процес проти колишнього гітлерівського фінансового потентата, д-ра Шахта. На початку розправи д-р Шахт і його судді висловили надію, що це вже буде останній процес.

● **Британська преса** стверджує, що один з вишколених в Британії вчених, який працював над таємними космічними проміннями, прийняв пропозицію праці від комуно-мадярського уряду і виїхав до Мадярщини... разом з британськими науковими таємницями.

● **Міжнародний Конґрес** Архівістів почався в Парижі. Його вислідом мало б бути створення відповідної міжнародної організації. В конґресі беруть участь архівісти з 25 країн.

● **Шістьох арабів** було вбитих і одинадцять поранених від вибуху стрільна забутого під час другої війни в єгипетській пустелі.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„ОФЕНЗИВА" ПРОТИ КРЕМЛЯ

Від часу, як формально покінчилась Друга Світова Війна і ніби настав мир, большевицько-московський тоталітаризм та імперіялізм є у постійному наступі. Таке триває по сьогоднішній день. Знов демократії, по довголітніх постійних відступах, вкінці прийшли до такого заключення, що вже далі годі відступати і треба обороняти бодай те, що ще не загарбане Москвою. Так повстав для оборонних цілей демократичний бльок вільних народів західної Европи, до якого приступили теж і Злучені Держави; з таких самих причин Об'єднані Нації поручили Злученим Державам вести в їх імені „поліційну акцію" в Кореї, себто відпирати зааранжований Кремлем збройний напад Північної Кореї на Південну. Одначе в наступі проти Кремля не є ні Злучені Держави, ні світові демократії й сьогодні. Що більше, не є вони в наступі не тільки на полі битви, де рішають збройні сили, але навіть у такій мирній ділянці, де вживається тільки слова й письма. Це й заставило 28 сенаторів звернутись до президента Трумана з домаганням посилення американської пропаганди, чи як вони кажуть — піднятя „психологічної та духової офензиви проти Кремля". Що так сталось, явище наскрізь природне, коли зважити, що з усіх усюд самі американці повідомляють, що американська пропаганда недомагає, що не поширюється демократична правда, ні правда про саму Америку, а приймаються — особливо в азійських країнах — кремлівські брехні.

Американські сенатори (12 демократів і 16 республіканців) звернули також свою увагу на недомагання американської пропаганди у відношенню до російського народу. Вони хотіли б, щоб той нарід знав, що американський нарід не хоче з ним воювати, а хоче жити з ним у мирі й братерстві. На ту тему вони мали розмову з президентом Труманом і президент заявив, що він у цій справі є такої самої думки, що й сенатори, а тільки додав, що вина за це недомагання спадає на Конгрес, який не хоче приділити більше грошей на пропаганду. Деякі з сенаторів не погодились з тим „додатком" президента, бо ж видається великі суми на „Голос Америки". Біда тільки, що передачі „Голосу Америки", як сказав сенатор Робертсон, демократ з Вірджінії, є переконливі хіба в тому розумінню, що коли їх слухати, то мається охоту „якнайскорше замкнити радіо". Сенатор Флендерс, республіканець з Вермонту, хотів би вияснити російському народові, що західні демократії змушені зброїтись, бо „володарі", які панують над російським народом, захоплюють одну вільну країну за другою та поневолюють їх народи. . .

Звичайно, з такою пропозицією сенатора можна б і нам погодитись, якби ми певно знали, що він розуміє під „російським народом" — московський нарід та коли б „Голос Америки" мав передавати цьому народові просто й ясно від імені американського народу і американського уряду, що кремлівські володарі загарбали різні країни, а в тому на самому початку Україну, та і поневолили різні народи, а в тому на самому початку — український нарід. Але департамент стейту не дозволяє такої правди пакищо голосити, ще далі не бажаючи дразнити Росії й російського народу. Робиться це під впливом старих русофілів не тільки з великою кривдою для українського народу, але теж зі шкодою для американських ідеалів та принципів, які голоситься, а теж й інтересів Америки, особливо у випадку евентуальної війни Злучених Держав з Совєтами. Проте ініціятиву сенаторів у справі „офензиви" проти Кремля треба привітати. Але УККомітетові треба провірити, чи згадані сенатори включили теж і Україну до „загарбаних" Кремлем країн.

Героїзм проти варварства

Війна в Кореї та зв'язана з нею міжнародна політична криза приковують тепер неподільно увагу всіх країн і народів. Це тому, що події в Кореї мають всі познаки тої „бочки пороху", яка, звичайно, вибухає і від якої запалюється ввесь світ. В таких обставинах, світ є не тільки „спостерігачем", „глядачем з боку" у відношенні до розвитку подій в корейському театрі війни, але й більше або менше активним союзником тих двох головних і рішальних тепер в світі сил, що в Кореї зударилися: аґресивного большевизму і демократії, що все ще є в дефензиві і все ще вірить в можливість „співжиття" з большевизмом, дарма, що така можливість заперечена большевицькою теорією і практикою.

В таких обставинах дим воєнної пожежі в Кореї та відгомін стрілів з корейського фронту мусіли прислонити і приглушити інші ділянки фронту тої самої боротьби. для світової опінії вже „втерті", „звичайні" і не такі атракційні своїми актуальними можливостями, як війна в Кореї.

В цьому треба добачувати й одну з найбільших помилок демократичних сил. Бо тоді, як — для прикладу — в Україні сам поневлоений нарід і майже голіруч або здобутою від ворога зброєю продовжує найбільш героїчну боротьбу проти большевицького аґресора вже від поверх тридцяти років, той же волелюбний і демократичний світ, який тепер хоче запалити всі народи світу до боротьби за справу волі, ще досі не завдав собі труду бодай пізнати суть української боротьби. Ще й сьогодні, як світ невпинно і невідклично наближається до Великого Рішення, можна б порахувати на пальцях тих Болдвинів, які здають собі справу, що большевицько-демократичних суперечностей не вирішить війна в Кореї та що демократії були б далеко ближче перемоги, якщоб проґнали большевиків з України.

В цьому нерозумінні ваги української визвольної боротьби проти большевицького варварства криється у великій мірі трагедія сьогоднішнього світу і це коштуватиме демократіям ще неодну жертву. Але вина за це спадає не тільки на самі демократії. За це співвідповідальні самі українці, що дуже часто розгублюються у внутрішньо-політичних противорічностях та не потрапили наладнати українську інформаційну службу для чужинного світу в такій формі і в таких розмірах, що могла б бодай приблизно задовольнити не тільки міжнародні, але й самі українські потреби під цим оглядом. Зайво було б наводити факти і арґументувати, бо це не є темою цеї статті.

Проте, бажаючи збільшити наш вклад в інформацію наших читачів про визвольну українську боротьбу, її розміри і характер, ми радо скористаємо з ввічливости Місії УПА при Закордонному Представництві УГВР, що поставила нам до розпорядження деякі документальні матеріяли. Для відміни від друкованих досі матеріялів, цим разом передруковуємо у фейлетонах „Свободи", починаючи зі завтрішнім числом, оповідання **М. Дмитренка** п. з. **„Михайлик"**, надруковане на примітивному совєтському папері в підпільній друкарні УПА ім. Лопатинського та видане в Україні в 1949 році.

Незвичайно інтересне явище: бійці УПА, які в найбільш невідрадних обставинах боряться на життя або смерть проти большевицького ворога людства, вони приділюють належну увагу теж вихованню та культурному дозвіллю.

Ми не знаємо в руках якої кількости українських повстанців та в кількох їх землянках був примірник цеї книжечки, що її передруковуємо. Але ми знаємо, що вона є черговим документом героїчної української бортьби проти большевицького варварства, яка мусить закінчитися кінцевою перемогою українських героїв, без огляду на те, чи їх зрозуміє решта світу. Ці бо повстанці розпоряджають зброєю, якій не дорівнює жаден атом: безмежна любов і відданість своїй Батьківщині та загартована у вогні вже соток років боротьби рішучість здобути їй волю.

„Михайлик" — це одна з більшої кількости того роду повстанських видань в Україні. Автор „Михайлика", М. Дмитренко, по правдивому прізвищу Богданна Світлик-Литвинко, була сама активним членом української визвольної боротьби і згинула смертю відважних в дні 29-го грудня 1948-го року під час наступу емведистів на українських повстанців та вбивши ще в останній хвилині одного емведівського офіцера. Свої ідеї вона припечатала своєю смертю. Ці ідеї це: український героїзм в боротьбі проти большевицького варварства за найвищий людський ідеал: Волю!

П. Полікарпенко.

„Жить стало краще..."

Це основне гасло большевицької пропаганди, яка захльобується ним в своєму щоденному житті перед своїми громадянами і перед цілим світом. І це все робиться в той час, коли громадяни цієї країни находяться в невиносимих злиднях і поневірянні, коли кожна окрема людина в цій країні напівголодна, роздягнена, живе в вічному страхові за завтрішній день.

Тим, хто пережив „совєтський рай" і вже багато разів перечитував це брехливе гасло большевицької пропаганди, безперечно зрозуміло, що большевицька диктатура не має сорому, а тим більше не має ніякого співчуття до тих нещасних, які стоять в кілометрових чергах, щоб купити якогось поганенького ситцю, чи парусові черевики, які тяжко працюють від зорі до зорі, щоб заробити на півголодне прожиття своєї родини чи самого себе.

Щоб не бути голословним, я хочу навести деякі дані із закордонної преси про те, яке невиносимо тяжке становище тих людей, яких большевицька пропаганда годує ось цим звучним гаслом — „жить стало краще, жить стало веселіше".

Для прикладу візьму простого совєтського робітника. Не слід говорити про все становище цього робітника, а лише зупинитись на тому, що заробляє він в „найпередовішій державі світу" і як може проіснувати, щоб після цього зрозуміти ясну картину життя взагалі.

З преси довідуємося, що такий простий робітник заробляє в місяць 300 до 500 карбованців. Це в тому випадкові, коли він виконує норму виробітку на 100%. Цілком зрозуміло, що коли мова йде про норму виробітку, то такому робітникові приходиться працювати, не розгинаючи спини, щоб заробити тих 300 чи 500 карбованців. І ось, скажімо, що такий робітник, не рахуючись з силами і своїм здоров'ям, виконав норму виробітку і одержав тих 300 чи навіть 500 карбованців в місяць.

З цього заробітку він мусить віддати державі в формі державної позики, податків, професійних внесків тощо до 30-40% загальної суми. А сам лишається при грошах, за які може лише проіснувати.

Я говорю „проіснувати" тому, що жити дійсним життям людини при такому заробіткові ніяк неможливо. Ось для прикладу совєтські ціни на деякі продукти споживання та предмети необхідності:

Чорний хліб по державним цінам коштує 3 карбованці за кілограм, білий хліб — 4.20 за кг. Кіло цукру коштує 15 карбованців, сало — 65 карбованців за кг., масло — 65-70 карб. за кг., картопля — 5 карб за кг., м'ясо — 32-40 за кг. Чоловіче убрання (костюм) коштує від 600 до 1,500 карб., чоловічі черевики від 250 до 650 карб., жіночі черевики — від 300 до 700 карб., чоботи від 1,800 до 2,000 карб.

Папіроси „Ракета" коштують 1 карб., „Казбек" — 5.50 карб., а „Северная Пальмира" — 9 карб. Літра горілки коштує 60—68 карб.

Це лише частина того необхідного для людини і страшенні совєтські ціни на ці необхідні предмети для прожиття.

„Жить стало краще, жить стало веселіше" — безустанно кричить совєтське радіо в той час, коли совєтський робітник працює на фабриці цілий тиждень за те, щоб купити один кілограм масла.

„Жить стало краще, жить стало веселіше" — читає в совєтському партійному органі „Правда" совєтський громадянин в той час, коли йому приходиться годинами стояти в кілометровій черзі біля магазину, щоб купити якесь поганеньке убрання, на яке мусить тяжко працювати 2 місяці, не витрачаючи ні однієї копійки на інші речі. Але це лише щасливець може стати в таку чергу, може стати лише той, який цілий рік, а то і більше робив свої заощадження, сам недоїдав, не курив і дуже скупо харчувався.

Не приходиться робити великих обрахунків, щоб зрозуміти, як може прожити такий робітник на свій денний заробіток і який, крім того має родину.

Це все говорить нам і мусить говорити іншим про те, які фальшиві гасла викидає большевицька пропаганда, щоб самими цими гаслами скрити від зовнішнього світу дійсну картину життя совєтських громадян. Для самих совєтських громадян таке гасло мусить говорити про те, що є ще десь люди, які живуть багато гірше.

Нам очевидна ця большевицька брехня, як і очевидна більшості з тих, які її ще чують в своєму щоденному житті за залізною заслоною.

Одначе для багато тих, які ще не коштували большевицького гіркого хліба, такі гасла лишаються солодкими і вони вірять в ті гасла, під прикриттям яких мучаться напівголодні, роздягнені і босі люди.

Про це таким особам можуть саме краще говорити цифри совєтської дійсності.

„Жить стало краще, жить стало веселіше", але не для трудового народу Совєтського Союзу, а лише для маленької частинки народніх паразитів, які роками годують гаслами трудовий народ, а самі поїдають плоди праці цього народу.

М. В. Дольницький.

Питання нашої політичної зрілости

Приспана, окрадена, в огні пробуджена Україна не встоялася в першій світовій війні. Живе її тіло наново розчленували, закули в кайдани і всіми способами намагалися наново її приспати. Та не змогли. Хоч розчленована, Україна вдихнувши в себе подих волі і свободи, не перестала боротися за здійснення свого найвищого ідеалу. І боротьба ішла на всіх відтінках багатогранного українського життя. Нація зростала, могутніла.

Від часу першої світової війни і упадку української державности створювалися кількакратно ситуації, які, здавалося, сприятимуть створенні української держави. Сподіванки показалися неоправдані. В сьогоднішній час знов міжнародні події котяться до створення такої ситуації, що дають надію на відновлення української держави. Світ скристалізував виразні і непримирені два табори, які загально називають табором демократії й табором червоного тоталітаризму. Зудар цих двох таборів - неминучий. Але чи цей новий світовий конфлікт застане Україну приготованою?

Факту, що в Україні існують все ще сили, які не склали зброї, ніхто заперечити не може, хоч ніхто вправді не знає, які великі ці сили і скільки провідницького активу оціліє від безперервних переслідувань, арештів, тортур та знущань. Але які ті сили не були б, вони рішатимуть в сприявливу хвилину про обличчя України, а не ті, що пішли в еміґрацію, розбрівшись по всьому світові. Це ясне, що ті, що залишились на рідних землях і використовуючи всі можливі засоби не припинили боротьби проти ворога, матимуть тут перше й рішальне слово. З другого боку не слід недоцінювати еміґраційного активу. Хоч історія вчить, що на еміґрації створюються для політичного життя дуже несприятливі умовини та що кожна політична еміґрація деморалізується, проте, як показує історія, маючи змогу вільно розвивати політичну думку, еміґраційні політичні твори, з хвилиною творення держави, відіграють поважну ролю. Було б нерозумно недоцінювати сил, що діють в Україні, але і не менше нерозумно заперечувати будь-яку вартість і будь-яке значення еміґрації. Обидва ці чинники однаково важливі для недержавної нації.

На еміґрації серед українських середовищ діють дві течії. Одна з них твердить, що тільки покладаючись на власні сили зможемо дійти до мети. Друга кладе більший натиск на дипломатичні зв'язки і пропаганду української справи. Обидві ці течії стоять на мильному становищі. Без власних сил ніякі дипломатичні акції не вдадуться, так само, як власні сили не зможуть обійтися без дипломатії. Сучасне безвихідне становище політичного життя серед українців на еміґрації спричинене саме непримиренним становищем цих двох течій.

Прямо жах огортає, коли читати українську пресу. Хто не зв'язаний на смерть і життя з партійництвом, цілком легко розгублюється. Бо хоч кожний чесний українець радий всіми силами допомагати українській справі, то не кожний належить до якоїсь партії; він радий підтримати кожну акцію, яка іде на добро Україні без огляду на те, з якого середовища вона бере свій початок.

Уявім собі, що українська справа дозріла настільки, що Захід захоче говорити з відповідальними політичними українськими провідниками. Він очевидно підходитиме до справи реально, шукатиме дійсної сили і повновартісних людей. Він очевидно намагатиметься нав'язати зв'язки з

(Докінчення на стор. 3-тій).

Іван Керницький.

БЕЗЖУРНІ ЛІТА

11)

...Ефект був надзвичайний! Потрясаючий! Від мого співу котусями пані Евдокії, що досі мирно та любенько грілися на сонечку, в цю ж мить немов би дрож прошибла, якби пропасниця потрясла! Неначе теє біблійне стадо безрог на пустині, що в нього з допусту Господнього вступив лихий дух покинувши біснуватих, — так і наші котусі з пронизливим вереском та м'явкотінням рванулись з місця на якому сиділи, закрутились, заметушились на кухні, Мацько притьмом видряпався на стіну, Міцька скочила на піч, Фіцька на шафу, а за ними — грим, грим, трах-тарах! — полетіло з брязкотом шкло, посуда, настала неописана суматоха...

...Гірким, глумливим присудом долі-мачухи судилось коханим котусям рятувати себе тією самою дорогою, якою ще недавно спасались втечею розгромлені в лютому бою їхні ж таки чотироногі противники: Помітивши вибите віконце, котусі пані Евдокії не тямлячи себе з перестраху, якого нагнав їм мій спів, одне по одному повискакували на двір, а там — як пішли садками городцями, тільки за ними зашуміло...

В кухні щось громізно затріщало, немов би звалився Шпрехерів хмародер на Марійську Площу. Не ахнувши, не писнувши, без одного слова, господиня наша, пані Евдокія впала обімліла на долівку.

...Від тієї події проплило багацько каламутної води в річці Полтві... Так, ми тоді оба з моїм паном інструктором були молоді, безжурні вітрогони, нам пусте буяло в головах... Ми щиро, до розпуку, реготалися відтак ще довго з цього випадку, а пан Макс нераз ще опісля розважав своїх приятелів тим знаменитим жартом. Нам тоді і в голову не приходило і на думку не впало, скільки жури, скільки важкої муки ми нагнали тим жартом нашій бідолашній господині...

Протекли роки, багато років і сьогодні ми вже не ті, що колись. За цей довгенький шмат часу також і з нас самих життя нераз і не двічі боляче закпило, поглумилось, пожартувало... І тільки тепер я уявляю собі цілком, яку душевну трагедію пережила тоді наша поштива пані Евдокія, яку жорстоку боротьбу мусіла вона звести в свому розчепленому серці. З одного боку — змагадася материнська любов та прив'язання до котусів, що їх вона виховала, викохала, з якими зжилася від давна. З другого ж боку — стояли твердо — непохитно її християнські чесноти, її глибока, хоч і простенька та нескладна побожність. Рішитись їй сюди, чи туди — було направду невимовно важко... Прогнати з хати коханих котусів — серце лопає з болю, душа ридає; тримати ж у хаті їй, старшій церковній сестриці, тварини, в яких загніздився злий дух — це ж непрощенний гріх, образа Божа!

Кінець кінцем церковна сестриця перемогла котячу маму... Пригадую, якось через день чи два прийшов до нас Адасько і під великим секретом зрадив нам ось яку тайну:

Пані Евдокія, потайки закликала його, встромила йому в кулак золотого, ще й додала 40 грошів на трамвай, веліла спіймати котусів (вони тепер днями й ночами пересиджували голодні в бурянах і не відважилися прийти до дому) зав'язати їх у мішок, завести до останньої зупинки „І-ки" і там, за Личаківським парком пустити їх у ліс... А пополудні тієї ж днини, як мене і пана Макса не було дома, попросила нашого отця пароха, щоб покропив мешкання свяченою водою та відправив молебень для відстрашення злого духа.

Кінець.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

Дам'ян Горняткевич.

Перший з'їзд українських учених у Львові в 1848 р.

1)

1. В 1774. р. звернувся львівський митрополит Лев Шептицький до австрійської цісареви Марії Тереси з проханням, щоби вона бодай частинно поправила жалюгідне соціяльне становище тодішнього українського католицького духовенства в Галичині. Він доказував у своєму меморіялі, що польські поміщики змушували під цю пору декого з парохів виконувати важкі роботи на селі, а з їхніми синами поводилися якнайгірше, виганяючи їх навіть на панщину. Щоправда в 1777. р. австрійський уряд звільнив українських священиків від примусових робіт, але ці декретові постанови не мали властиво практичного значення, коли ще в 25 років пізніше безвідповідальні поміщики допускалися дальше над духовенством всяких насильств. І так Микола Устиянович подав цікаву замітку до свого оповідання „Месть Верховинця", що ще в 1792. р., вигнали на панщину священика зі с. Ялинковатого, скільського повіту і то в сам понеділок Великодних свят. У світлий второк казав цей священик запрягти волів, а замість вислати якогось наймита на роботу, вибрався сам до Скольвого, щоби пні на пилу возити. Але там він і залишив своїх волів і пішов пішки до Перемишля до епископа. У звязку з цим переведено слідство, а цісарська канцелярія заборонила раз на завжди уживати священиків до якихнебудь двірських панщизняних послуг".

Тому слушно підмічує в своїй праці Іван Заневич (Літературні стремління Галицьких Українців від 1772-1872. р. „Життє і Слово" І. т. ст. 210.) що вже ізза матеріяльної нужди, в якій коротало свій вік галицьке духовенство, воно не могло виявляти під кінець XVIII. ст. ніяких зацікавлень у сфері літератури чи науки і не було в силі відограти провідної ролі у відродженні нації. Те саме підтверджує численними фактами Меланія Бордун у своїй розвідці „З життя українського духовенства львівської епархії в другій половині XVIII ст." (Львів 1912). В таких умовах — здавалося, — не було надії, щоби український нарід у Галичині міг скоро піднестися зі свого занепаду й маразму. Все-ж таки інтервенція митрополита Льва Шептицького на цісарському дворі у Відні не залишилася без позитивного висліду. Цісарева Марія Тереса видала розпорядок, щоби прийняти 14 молодих українців на теологічні студії до т. зв. „Барбареум", які ставали згодом вищими достойниками української церкви. Крім цього її зусилля йшли також по лінії злагіднення долі селян.

Та це були, тільки перші спроби в тому напрямі. Щойно економічні реформи її сина Йосифа II. мали більше значення для суспільного й культурного відродження українців у Галичині. За весь час свого 25-літнього правління він поборював послідовно панівну верству — шляхту, що була — спеціяльно в Галичині, — економічно й політично упривілейованою, держала фактично всю владу в своїх руках і не хотіла покоритися волі окупанта. Цісар Йосиф II. розумів добре, що ослабити вплив шляхти можна тільки ціною поправи становища селянства й за допомогою цього — досі поневоленого чинника — він задумав зломити силу тамтого могутнього противника. В рр. 1781-1786. вийшли з цісарської канцелярії у Відні аж чотири патенти, якими проголошено навіть знесення панщини й обмежувано самоволю домінії супроти селянської власности. Ця подія могла мати величезне значення для нас, але нещастям політики Йосифа II. було це, що він видавав деякі декрети, які йшли в розріз з його попередніми постановами. Таке сталося й цим разом, цісар проголосив на початку 1789. р., патент про примус плачення земельного податку, чим зобов'язував не лише поміщиків, але також і хліборобів. Одначе господарювання селянських мас було в цій порі ще таке незорганізоване й не приносило настільки матеріяльних користей, що хлібороби не були в силі вив'язуватися з якихнебудь грошевих обов'язків. Останній декрет викликав лише прикрі наслідки: цісар мусів погрожувати селянам військовими екзекуціями, а навіть побоями. Таким чином користи зі знесенням панщини були ілюзоричні й дуже короткотривалі, а скінчилися зовсім зі смертю цісаря (в 1790. р.). Наступив тепер сумний час застою і реакції, що тривав майже 60 років, бо аж до „Весни Народів, це доба правління Леопольда II., з його польонофільськими симпатіями, а дальше Наполеонівська хуртовина.

Все-ж таки економічні реформи Йосифа II., мали помітний вплив на розбудження національної свідомости серед українських селян у Галичині, ле ще більше на зріст активности нашого галицького духовенства. Проломовою датою в історії українського відродження можна уважати рік 1783., коли то цісарським розпорядком відкрито у Львові генеральний духовний семинар для цілої Галичини й підкарпатської України, а в три роки пізніше заведено там виклади в рідній мові, замість дотогочасної латинської. Для підкреслення ваги цього акту Йосиф II., дав окреме доручення губернаторові Галичини стежити за виконанням його волі, щоби кандидати теології вчилися писати, проповідувати й навчати в школах українською мовою, а професори мали питати їх лише деколи при іспитах по латині. І як цісарський декрет з р. 1781., про знесення панщини не мав більшого значення наслідком економічної політики Йосифа II., так само і цей його шляхотний задум, щоби виховати кадри свідомого українського духовенства натрапляв на великі перешкоди з боку виховників. Кількох тодішніх професорів теології (двох із Закарпаття), не знало зовсім народної мови й намагалися викладати то по російськи, то церковнослов'янською мовою, тому самі студенти не розуміли їх і просили вести виклади вже краще по польськи. В р. 1804. знесено українські катедри й на філософічному факультеті, а врешті наслідком польських інтриґ скасовано українську мову й в народних школах східної Галичини, при чому її місце зайняла всевладно польська мова.

Та навіть ці гіркі розчарування не знеохочували вже галицьких українців в їх постійних змаганнях за поправу політичного й культурного становища громадянства. Розпочато тоді цілу низку спроб, щоби піднести зі занепаду нарід, ці зусилля були зразу дуже несміливі, кволі, аж поки не перетворилися згодом у справжній рух, що позначувався чимраз реальнішими досягненнями. З дозволу львівського митрополита Михайла Левицького, а за почином крилошанина Івана Могильницького засновано в 1816. р., священиче товариство для плекання віри й моралі, з метою видавання пропаґандивної лектури для народу. І хоч урядові чинники не дозволили провадити оцю освідомну роботу, то все-ж таки галицькі владики Левицький, Снігурський і крилошанин Могильницький не покидали від тепер праці на народній ниві. Завдяки старанням Левицького й Могильницького вдалося переконати уряд про потребу допущення української мови бодай до народних шкіл. Почали появлятися дедалі й перші друковані книжки, покищо мертвою церковно-слов'янською мовою, але й тут наступила внедовзі щаслива переміна. А саме за почином відомих етнографів: Вука Караджіча, Яна Колляра, Доленги-Ходаковського та зазбручанських українців Михайла Максимовича й Миколи Цертелева стали галичани також займатися збіркою народних пісень, цікавитися селянським побутом і пильно вивчати народну мову. Враз зі студіями етнографії розбуджувалося теж зацікавлення нашим минулим, а вслід за цим зростала й національна свідомість. До вище згаданого першого гуртка українських патріотів прибували з цього моменту постійно нові діячі, свідомі своєї мети, що живим словом і ділом безупинну змагали до національного відродження. Як бачимо, цими першими пробоєвиками являлися самі священики, спершу поодиноко, відтак більше зорганізовано, зв'язані якоюсь програмою чи напрямом діяння. В їх лаві виступали врешті члени „Руської Трійці", а за ними їх однодумці й наслідники: Микола Устіянович, Рудольф Мох, Антін Могильницький і Йосафат Кобринський.

(Дальше буде).

Питання нашої політичної зрілости

(Докінчення зі сторони 2-ої)

усіми можливими українськими течіями, не тільки на те, щоб серед них знайти відповідного партнера, але щоб зорієнтуватися в політичній дозрілості українців. І якого наслідку з таких контактів нам можна сподіватися?

Є цілком реальні підстави додумуватися, що українців уважатимуть політично незрілими. Таке враження, зрештою, може мати й українець, не тільки чужинець, який приглядається до політичного життя українців на еміграції.

Мається враження, що в нас все ще не розуміють, що нація без партій мало що варта. Коли в ній бере верх тільки одна партія, це ознака, що вона вступила на шлях тоталізму, а це однозначне із поневоленням власного народу власною клікою. Коли ж нація має надто багато партій, це ознака її недуги.

Трагедія українського політичного життя, яке у випадку війни може перенестись на Україну, не полягає в тому, що в нас забагато партій. Трагедія в тому, що вони непримиренні до себе, зарозумілі і тільки в собі бачать спасення для України. Приглядаючись до українського політичного життя створюється враження, що серед українців властиво немає чесних між політичними діячами. Націоналісти для їхніх противників це ніщо інше, як звичайні фашисти. Для націоналістів, всі, хто не з ними, це звичайні демо-ліберальні шкідники, яких треба винищити. Соціялісти ідуть радше на переговори з тими, що є на ділі ворогами України, як з тими, що попри всі свої помилки стоять у першій фронтовій лінії боротьби за самостійність. Для декого комуністами є й ті, що організуються політично по територіяльному походженні. Знов прихильники чистої демократії — це недобитки професійних політиканів, які ніколи і нігде нічого доброго не зробили. І так іде в пресі безупинна боротьба, яка в наслідку зводиться до одного: ми єдині — спасіння, всі інші нездатний і непевний елемент, якщо не щось гірше.

Ми читаємо щораз то нові обвинувачення одних проти одних; то знову очорнювання, то вибілювання і відповіді. Прислухаємося до полеміки, яка переходить усі межі пристойности. І з дива вийти не можемо, як це можливе, що українські партії та політичні групи на еміграції, в такий тривожний і ось-ось рішальний час не можуть припинити постійного атакування себе і замість витрачати енергію на внутрішню боротьбу не звернуть її проти цього ворога, для якого всі свідомі українці, націоналісти, соціялісти, демократи, чи гетьманці є тими, яких неодмінно треба поставити під „стенку".

З хвилиною створення Українського Національної Ради, здавалося, сповнилася найсміливіша мрія про об'єднання політичних сил для боротьби за Україну. Серед широких еміграційних мас цей факт викликав був велику радість. Створення Української Національної Ради являлося теж політичним потягненням, дуже небезпечним для ворогів України всіх мастей і кольорів. Не заторкуємо тут питання про доцільність такої, а не інакшої структури цього найвищого представництва українців закордоном. Це окрема тема. Ми стверджуємо тільки факт, що відчувалась потреба зреформування її в такому розумінню, щоб так зреформована Українська Національна Рада була поважним політичним твором, який міг би у вирішальну хвилину відіграти величезну ролю. Отже мова про зреформування, а не про розбиття! А тут вже дехто говорить і про дві УНР, як про дві УПА, дві УГВР, дві УРДП, дві ОУН. Подібне роздвоєння широко заступлене і на громадському відтінку, серед політичних в'язнів, навіть жіноцтва. Прямо якесь прокляття переслідує українців, щоб не погоджуючись з чимось зараз творити щось нове, ідентичне, навіть з цією самою назвою.

Дехто вмовляє, що в цьому роздвоєнні немає нічого злого. Організація політичного і громадського життя йде, мовляв, двома шляхами: революційним і демо-ліберально-опортуністичним. Та воно так не є, бо тут мається до діла з отаманією, з нездоровим явищем.

Уявім собі, що надалі існуватиме Українська Національна Рада і якесь інше ідентичне політичне преставництво. Яка з цього користь для української справи? Кого уважати дійсним репрезентантом дійсної української політичної думки на чужині? Хто з них матиме право входити в контакти з чужими чинниками і чи ці чинники загалом захотять мати до діла з українським політичним проводом, який буде роздвоєний і з яких кожний буде репрезентувати кілька партій, а не цілість української політичної думки?

Так, як справи маються тепер, виглядало б, що українські партійники далі себе постійно пожирають, немов забувши про цього ворога, який на всіх їх жде із шибеничним шнурком.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

„ОБІД НЕ ВТЕЧЕ"

У колгоспах, де інструкції партії виконується докладніше, люди працюють вдень і вночі. Пропаганда потурає безперервній і надлюдській роботі. Бракує будніх днів, — встановили „недільники вивозу хліба". Сотні автомашин і тисячі підвід змобілізовано до вивозу зерна. На полях ходять трактори і комбайни поночах. Скасовано перерви на обіди і вечері. А все буцімто „добровільно", „по ініціятиві самих колгоспників". Про це пише газета: „На степ привезли обід — гарячий борщ і пшоняну кашу. Та обідати ніхто не йшов. Ніхто не хотів їсти. Хай потім. Зараз ще повезуть перший хліб з комбайна. А обід не втече..."

За таку працю державна адміністрація „великодушно" дозволила управам колгоспів видавати навіть хлібні аванси, — по 0.5 кг. за трудодень. І то не всім колгоспам, а тільки передовим. Василь Шевченко з Миколаївської области, отримавши свій аванс, заявив: „Я щасливий, що маю так багато хліба..." Багато інших колгоспників не допхалися навіть і до такого „щастя".

МІСЯЧНИК ПІДГОТОВКИ

На Закарпатті зопроваджено т. зв. місячник підготовки шкіл і культурно-освітніх закладів до зими. В рамцях цього місячника до роботи зігнано понад 120 тис. колгоспників, робітників і службовців, 35 тис. возів, 912 автомашин і 625 вагонів. Цими силами виконано роботу, яку большевики оцінили на 3 міл. карб. Завдяки безплатному трудові закарпатців в акції місячника держава „зекономила понад 2 міл. карб. власних коштів"... Чим не грабіж?

СЕСІЯ ВЕРХОВНОГО СОВЄТУ

Дня 3 липня відкрилася і продовжувалася декілька днів сесія верховного совєту УССР. Сесію відкрив О. Корнійчук, як голова совєту. Головною метою нарад було прослухати і ухвалити урядовий плян бюджету та закони і розпорядки президії верховного совєту, видані впродовж останнього часу.

Верховний совєт виконав покладене на ньоог партією і урядом завдання на 150%, робота йшла за графіком.

КОМСОМОЛ В РЕПАРАЦІЇ.

Нещодавно у Києві відбувся пленум ЦК КП(б)У, на якому, м. і. розглядано справу комсомолу в Україні. У висліді нарад пленуму опубліковано обширні постанови „про стан і заходи поліпшення політичної і виховної роботи комсомольських організацій серед міської і сільської молоді УССР".

ЦК КП(б)У піддав усебічній критиці організацій в Україні, включно до комсомольського центру, визначаючи ту діяльність „незадовільною". Комсомолові закинули, що він ще „не охопив посякденним впливом значної частини молоді", „безпредметно провадить масово-політичну роботу", „не викриває суті залишків українського націоналізму в західних областях", „придає мало уваги роботі серед батьків з питань комуністичного виховання дітей", „в західних областях — особливо в Тернопільській, Станиславівській, Львівській, Чернівецькій — недостатньо висуваються на керівну роботу комсомольці з місцевого населення", „комсомол не приділяє належної уваги боротьбі з релігійними забобонами" тощо. В 22-ох обширних постановах ЦК КП(б)У назначив основні напрямні „поліпшеної" роботи комсомольських організацій в майбутності. М. і., порекомендував „посилити керівництво і організаційно зміцнити первинні комсомольські організації, особливо в західних областях". Це він назвав „найважливішою роботою" комсомолу. Далі, показав на необхідність „посилити лекційну пропаганду серед молоді західних областей, зробити її більш гострою і дійовою в боротьбі проти проявів буржуазної ідеології, проти залишків українських націоналістів", „більше читати лекцій на природничо-наукові і антирелігійні теми". Якщо мова про діяльність комсомолу серед селянської молоді, то ЦК вважав необхідним заявити, що теперішня робота була поставлена на дуже низькому рівні і що треба „глибше мобілізувати молодь на активну участь в будівництві комунізму". „активніше встрявати в роботу по укрупненню колгоспів, посилити боротьбу проти ледарів, рвачів, порушників статуту с. г. артілі, виховувати в колгоспній молоді соціялістичне ставлення до праці і громадської власности".

Більшість комсомольських „прогріхів" приписується керівному центрові організації. Можна припускати,, що у центрах всіх розрядів пройде чистка і заміна людей „неблагонадійних" „благонадійними". Цікаво звернути увагу на факт посилення боротьби проти „українського націоналізму" і „релігійних забобонів" серед молоді.

НАЙСУВОРІША КОНТРОЛЯ ХЛІБОЗДАЧІ

Цей самий пленум ЦК КП(б)У, про який була мова вище, ухвалив цілу низку постанов щодо акції жнив і вивозу хліба. В першу чергу у постановах зазначено, що для України минула весна була „першою весною суцільної колективізації". В західних областях колективізовано 97.4% селянських господарств. В цьому році, — кажуть постанови, — „інтереси держави вимагають зібрати урожай без найменших втрат". „Здача хліба державі і натуроплати за виконані роботи МТС є найсерйознішим іспитом для партійних, совєтських, заготовчих і сільгосп. органів", „обов'язок партійних органів — найсуворіше контролювати виконання графіка хлібоздачі, на ходу ліквідувати причини, що гальмують збирання, обмолот і здачу хліба, забезпечити точний облік кожного кілограма зерна".

МОВОЗНАВСТВО СТАЛІНА

Тиражем 200 тис. примірників видавництво політлітератури УССР випустило брошуру українською мовою, в якій надруковано статтю Сталіна „Відносини марксизму в мовознавстві".

(У. Думка).

СТОЛИЧНА КРАСУНЯ, русява, синьо-ока, 21-літня Сандра Стейл, вибрана „Міс Дистрикту Колюмбія" на 1950 рік. Вона репрезентуватиме столицю країни в Атлантик Сіті на конкурсі у виборі „Міс Америки" на 1950-тий рік.

ЮВІЛЕЙ Р. ЗАВАДОВИЧА

Тридцять років минає від дати першого літературного виступу знаного автора творів для дітей, Романа Завадовича. Виступом цим був вірш, що в 1920 р. появився в двотижневику „Світ Дитини", що його видавав у Львові М. Таранько й де ювілят співробітничав (вірші, оповідання, сценічні картини) двадцять років. За цей час появились окремими виданнями „Казка про царевича Івана", „Князь Марципан", „Серед ангелів" (дитяча опера), перерібка веселих оповідань Буша й інші твори Завадовича.

У 1938-48 рр. ювілят співпрацює в „Малих Друзях" (журналик під ред. Б. Гошовського) та друкує низку творів окремо („Пригоди ґномика Ромтомтомика", „Гості з-за хмар", „Чародійні музики" й ін.).

На еміграції друкується у виданнях для молоді. Велику ролю у вихованні молодого еміграційного покоління мають найсвіжіші твори Завадовича: „Коли сходить сонце", „Казка-вигадка смішна про ведмедя-ласуна", а особливо поема „Хлопці з зеленого бору".

На конкурсах дитячої літератури, Р. Завадович здобуває раз першу й раз, спільно з іншим автором, другу нагороди.

Пише він найчастіше під псевдонімом „Роляник". Творчості „Роляника" прикметне дбання про форму й зміст, культура мови, національно-релігійний характер та безперечна її поетичність.

Ювілят займається й теоретичними проблемами виховання дітей, що виявляють його статті, доповіді та участь у з'їздах.

Українсько - американська преса постійно передруковувала його твори.

Р. Завадович є постійний член президії ОПДЛ і без його праці неможливо уявити собі дальший розвиток літератури для дітей. Тож усі почитателі його таланту щиро бажають ювілятові многих творчих літ!

Іван К-ий

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЛОРЕЙН, ОГАЙО

Лорейн святкує і працює

Від неділі 6 серпня 1950, в лорейнській українсько-католицькій церкві, разом із зоряним американським пишасться й синьо-жовтий український прапор. Уфундував його старий лорейнський громадянин Микола Горбань, що, в "товаристві „кумів", власноручно держав своє „чудо" до христу. Патріотичну проповідь вигголосив і акту хрищення (посвячення) довершив місцевий парох о. д-р В. Пеллих.

Після Богослужби, в церковній галі, під покровом свіжо посвяченого прапору відбулася академія в честь Борців за Волю (Чортківська офензива, здобуття Києва й бій під Бродами). Півгодинна програма, що охоплювала аж три річниці, виявила, що краще с коротко святкувати (а більш працювати!..). Д. Ліщинський виголосив солідну доповідь, „Кет" Задорожна відограла на фортепіяні „Ave Maria", а Є. Утрисько відчитав знаменитий білий вірш Емера „Видіння" (в карпатських нетрях в артовикові УПА з'являється Христос. Побачивши Воскреслого, вояк питає Його, коли прийде наше Воскресіння. Відповідь: „Тоді, **коли станете на прю зі злом і сами воскреснете...**" Вартовик зрозумів святі слова; він упав навколішки, обняв свій кріс і поцілував). Академію закінчив чоловічий хор, під управою проф. Я. Барнича, настроєвим „Коли ви вмирали", після чого могутнім акордом пролунав національний гимн.

Пополудні тієї днини спортова секція „Просвіти" (УСК — Лорейн) гостила в себе дружину відбиванки (волейболу) з Клівленду. І цим разом (то була вже друга зустріч) перемогу здобули лорейнці (2:0).

Щоб сяк-так рятувати славу Клівленду, гості попросили реванжу, який їм — на вдоволення обох сторін — удався (2:1). Перед змаганнями, що притягли на грище „старе", „нове" і „тут народжене", гостей привітала голова Спорт. Секції „Просвіти" п-і Ірина Дубас, вручаючи їм пропам'ятний прапорець.

Робочі будні в читальні, поруч праці хору (диригент: професор Я. Барнич) і драмгуртка (режисер: п-і Барничева), збільшилися курсом народних танців. За балетмайстра править В. Гриньків.

До успіхів лорейнської громади слід зарахувати й один „бизнес": в сусідстві своєї церкви, українсько-католицька парафія купила будівельну площу. Може на ній виросте народний дім зі школою — на всякий раз, „від прибутку голова не болить".

Коли щось лорейнців болить, то біль іде від побоювань, що більшості наших молодців може „прийти карта нарокавать". Трьох із них уже пройшли військову провірку (два були навіть на фото, в „Лорейн Джорнел") — інші ждуть своєї черги. Але: кажеться — годі.

„Бо війна війною,
В тім с Божа сила..."
(І наші надії — теж...).

Громадянин

ДУЛУТ, МИН.

Українське мистецтво на святі етнічних груп

Вже кілька років відбувається між-групове свято на площі Ліф Еріксон. Його уладжує Дулут Інтернешенел Інститут. Цього року перший раз взяли в ньому участь українці. Субота, 5 серпня був гарний день і тому люди спішили на двір. Отже народу було кілька тисяч.

У святі взяли участь яких 30 національностей. Програма, як звичайно, складалася зі співів в різних мовах, танців, народної ноші та виробів. Український стіл був одинокий, де нічого не продавали тільки показували експонати. Над столом маяли американський та український прапори, а напис звучав: "Ukrainian Folk Art"'.

На столі були такі речі: килимики, вишивки, різьба, писанки та деякі дерев'яні предмети. Летючки в англійській мові про українське народне мистецтво розійшлися в 1,700 примірниках. Панна Осадца явилася в народнім одягу.

Загальна програма вистави почалася українським співом Хору Бандуристів з фонографічних плит. У „параді народів" взяли участь наші репрезентанти, а письменниця пані Бенінґ викликувала кожну групу окремо. Вона коротко згадала про місцевих та околичних українців.

Велика заслуга за уладження українського відділу належиться місцевим українцям, гром. Романові Виндикові та його сестрі, пані Дарії Бущук з Супіріор, Вис. Вони святкували щойно однорічча свого побуту в Америці і багато виставлених речей були їхньої роботи, але дістали теж поміч і від сусідів. На виставу приїхала горстка українців з Сопіріор, а з Долут не видно було нікого, хоч їх с більше ніж в Сопіріор.

Інші національні групи вторгували троха грошей, продаючи солодощі, медівники, колачі або поштівки. Українці нічого не вторгували, одначе „заробили" більше ніж другі, бо показали свою народну культуру. Можна сказати, що багато людей вперше побачили українські речі та прочитали про них у летючці. При найближчій нагоді треба постаратся за книжки про Україну і старатися їх продати, а теж і дещо з народних виробів, щоб покрити кошти вистави. Цим разом оплатив усе згаданий громадянин.

В. Г.

ВІДЛОЖЕНО ВІДКРИТТЯ СЕЗОНУ Л. М. КЛЮБУ В НЮ ЙОРКУ

Управа Літературно Мистецького Клюбу в Н. Йорку доводить до відома Українського Громадянства, що з огляду на Академію з нагоди Ювілею Укр. Конгр. Комітету, яка відбудеться 1 жовтня ц. р. пляноване Управою Клюбу відкриття осінньо-зимового сезону Клюбу на день 29 вересня, перенесене на **п'ятницю 22 вересня** 8,30 вечір, і відбудеться в „Бетовен Гол" при 5 улиці.

ЮТІКА, Н. Й.

Вдала імпреза

Півтора місяця тому ютіцькі пластуни задумали організувати імпрезу на свіжому повітрі. Популярно званий „Пікнік" (13 серпня) мала прикрасити різна програма: спів, музика, танці, гри. Це мала бути нагода розвеселити публику, що в малім місточку живе цілком без культурно-товариських розривок — „щоб зір свій від праці при згорбленій спині підняв часом в небо мій стомлений люд".

В підготові взяло теж під увагу місцеву молодь і дітвору, що мала виступити з підготованим мистецьким репертуаром. За час проб вони здисциплінувалися, навчилися співати і танцювати народних танців.

А танці ці направду по мистецьки вивела недавно прибула артистка з ульмівського театру „Розвага". Хоч сумна була для організаторів імпрези вістка про відібрання залі для проб і відмова площі на пікнік, що належать місцевій православній парафії, проте — „Ніщо нам лихо ні пригоди", кликнули собі пластуни: пробу продовжувано в городі приватного мешкання одних нових емігрантів, а площу визначила безкоштовно ютіцька фармерка, п. Гуміцька.

Нечисленні властителі авт стали до диспозиції пластунам: від останньої автобусової станції повозили там і назад на фарму, віддалену три милі від міста, усю публику в числі 150 осіб. Оркестра, спів при бандурі, вправи дітей „Човник хитається", „Гей у лузі", танці юнаків і юначок: Залицяха, Гопак, Орлиця, — слідкували по собі. Була теж „пошта, вудка, колесо щастя". Гостям смакували на свіжому повітрі гріті ковбаски, морозиво, торти, квасне молоко.

Хоч дощ перервав передчасно програму й перегони з міщем, біг в мішках, римські гінці мусіли відпасти, — люди з задоволенням розійшлися домів.

Дохід з імпрези розділено на місцеві пластові потреби і на фонд „Пластовий дім".

Присутний

ПЕРЕЛОМОВИХ ПОДІЙ очікується на 150-милевому фронті в Кореї. В останньому ворожі сили помітно зменшуються. Південно-корейські і американські війська відбили від червоних важливу базу Поганґ (1) та продовжують гнати їх на північ. На північній ділянці фронту на ріці Нактонґ (2) аліянтські сили успішно відбили спробу ворожого генерального наступу на місто Тайґу і тепер відкидають ворога дальше на північ або в ріку Нактонґ, яку він перейшов з великим трудом та коштом великих жертв. На центральній ділянці того фронту в районі Чанґйонґ (3) американці вже цілком очистили східний беріг ріки від ворога, розбиваючи теж ворожі спроби наступу на місто Масан на півдні (4). Рівночасно південно-корейські війська зробили успішну висадку і зайняли острів Тонґйонґ (5).

ПАДІЛЯ ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДО МЕКСИКА

Ларедо, Тексас, — Езекієл Паділя, один з найкраще звісних мексиканських політичних діячів повернувся зі Стейтів до своєї країни після добровільного вигнання. Він був конкурентом теперішнього президента Мексика Мігеля Алемана підчас виборів, одначе перепав при виборах. Він заявив, що буде кандидувати поновно при найближчих виборах. Міжтим він буде працювати для обєднання інтерессів цілої Західної півкулі і для оборони перед агресією.

ТАЄМНІ НАРАДИ КОМАНДАНТІВ З ГЕН. МЕК АРТУРОМ

Токіо, 22. серпня. — Шефи штабів американської армії і фльоти, ген. Колінс і адмірал Шерман, відбули тут вчора таємні наради з ген. Мек Артуром, головнокомандуючим аліянтськими силами в Кореї.

НОВОПРИБУЛИЙ ЗІ СКИТАЛЬЩИНИ ПОМЕР ТРАГІЧНОЮ СМЕРТЮ.

Бруклин, Н. Й. — Василь Федорняк, який прибув з европейської скитальщини перед чотирма тижнями, згинув трагічною смертю при роботі у фабриці шнурів 18 серпня, здушений з невияснених причин віндою, якою звозив шнурів з поверхів на долину. Похорон відбувся 22 серпня з похоронного дому. Покійний походив з Дрогобича. Осиротив жінку й двоє дітей, що залишилися в краю за „залізною заслоною".

МАСОВІ ДЕЗЕРЦІЇ ЧЕРВОНИХ ДИПЛОМАТІВ

Відень, 22. серпня. — „Народно-демократичні" сателіти Совєтського Союзу мають клопіт зі своїми дипломатами у Відні. Якого пішлють, він так довго виконує свої обов'язки, як довго не кличуть його на „консультацію". Як тільки закликали, він волить просити азилю в західній Німеччині.

НОВИЙ БУРЕВІЙ НА КАРІБСЬКОМУ МОРЮ.

Маямі, ная Флориді. — Після того, як перший буревій з південних околиць перелетів понад Флориду і пігнав до стейтів Нової Англії, наспіли вісті про тропікальну бурю на Карібському морю. Новий буревій находиться у віддалі 1,-440 миль на південний схід від Маямі. Бюро погоди передбачує удар гурагану на Дівичі Острови і на Порто Ріко.

СПОРТОВІ ВІСТІ

ПЕРША МІЖНАРОДНЯ ЗУСТРІЧ У. С. К.-У.

Дня 25 серпня б. р. (а не як помилково було подано 25 вересня) Український Спортовий Клюб у Ню Йорку виїздить до Монтреалю, Канада, на перші міжнародні змагання у копаному м'ячі. Наступного дня, 26 вересня відбудуться змагання У. С. К. — проти канадійського клюбу Весгмонд — мистця Англійської Національної Ліги в Монтреалю. Ці змагання носитимуть міжнародний характер із виміною національних прапорців та з відіграванням національних гимнів: українського, канадійського та американського. Офіційні представники міста Монтреалю обіцяли свою поміч в організації цих змагань та заздалегідь заповіли свою присутність на них.

Дня 27 серпня У. С. К. гратиме проти української команди в Монтреалю — „Україна".

Чимало праці та зусиль в організації цих змагань поклало спортове Т-во „Україна" в Монтреалі з його невтомним п. Яр. Сербином у проводі.

У. С. К. Ню Йорк виступить у свойому репрезентаційному складі: Цьолко, Сохан, Шмігель, Арнд, Зачкевич, Лютак, Лапичак, Серант, Гіщинський, Палій, Банах, др. Павлічка, Поритко, Павлюк, Гірка, Голюка, Муць, Гузарта, др. Каратницький.

Приїзд української команди копаного м'яча знайшов широкий відгук у канадійській англійській пресі та серед канадійських фахових кругів. Хочемо вірити, що поява наших змагунів на канадійській землі та їхня спортова поведінка, що здобула собі широке признання серед американських спортовців, принесе багато користі нашому українському імені та нашій загальній справі.

Щасти їм Боже!

Др. І. Серант..

ТЕКЛЯ ГРЕЧИН

членниця Апостольства Молитви при церкві св. Юрія в Ню Йорку і членкиня бр. св. Михаїла, від. 1 Провидіння, померла в 77 році життя в місцевості Бродалбін, у стейті Ню Йорк, в понеділок, 21. серпня 1950 р.

Походила зі села Тарасів, повіт Тернопіль, Західна Україна. Полишила в смутку сина Василя і невістку Марію і доньки Марію й Юлію.

Повідомляючи про смерть Матері наших приятелів, односельчан і знайомих, просимо прибути на похорони в четвер 24. серпня рано в Бродалбін, Н. Й., кому це можливе —

РОДИНА НЕБИЖКИ.

ТАРЗАН, ч. 2413. Манна.

Застрашений думкою, що можуть згинути з голоду, виховані в місті молодята почали застановлятися над своїм положенням.

Спонуканий милосердям, малпочоловік виліз на кокосову пальму...

...і за кілька хвилин падав на них дощ тропікального харчу з неба.

Міжтим Великий Луї, розбуджений раннім сонцем, приглядався положеному у віддалі містові й плянував втечу.